

DECIZIA nr.380 din 11 iulie 2024

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a articolului unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, cu referire la dispozițiile art.I pct.7, 8, 10 și 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹, 5 și art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare]

Publicată în Monitorul Oficial nr.937 din 18.09.2024

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciochină	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Simina Popescu-Marin	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, obiecție formulată de Președintele României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.8880 din 30 noiembrie 2023 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.3309A/2023.

3. În **motivarea obiecției de neconstituționalitate**, Președintele României susține, în esență, că unele dispoziții ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, aprobată prin legea criticată, încalcă o serie de norme și principii constituționale, redactarea lipsită de claritate creând confuzie cu privire la etapele procedurale ce trebuie parcurse pentru acordarea/retragerea de către Președintele României a titlurilor prevăzute de Legea nr.341/2004, la efectele juridice ale actelor emise, cu implicații directe asupra drepturilor beneficiarilor Legii nr.341/2004, instituite de legiuitor ca formă a recunoștinței statului român pentru sacrificiul acestora, dar și asupra exercitării atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi titluri și decorații, potrivit art.94 lit.a) din Constituție.

4. Cu titlu introductiv, se arată că, în memoria celor care și-au jertfit viața și în semn de recunoaștere a meritelor celor care s-au remarcat în mod deosebit în lupta pentru răsturnarea regimului totalitar, ca recompensă a societății pentru contribuția adusă la înfăptuirea Revoluției din decembrie 1989, a fost adoptată Legea nr.42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989. În baza dispozițiilor acestei legi, puteau fi acordate luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 titlurile de *Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989*, *Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989* și *Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*, precum și anumite drepturi de natură patrimonială. Titlurile prevăzute de Legea nr.42/1990, precum și medaliile corespunzătoare fiecărui titlu erau conferite de către Președintele României, la propunerea Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, înființată prin aceeași lege, o comisie formată din 17 membri, reprezentanți ai Guvernului și ai asociațiilor de revoluționari legal constituite până la data de 30 decembrie 1992. Rolul acestei comisii era de a elibera certificate doveditoare celor îndreptățiți legal și de a propune acordarea distincțiilor prevăzute la art.1–4 din lege. Așadar, comisia instituită de lege atesta o stare de fapt, în baza unor documente justificative depuse de solicitanți, eliberând un document doveditor, un certificat, care reprezenta dovada recunoașterii unei calități, etapă urmată de formularea unei propuneri înaintate Președintelui României pentru conferirea titlurilor și

medaliilor prevăzute de lege. Potrivit art.6 din Legea nr.42/1990, republicată, „conferirea distincțiilor prevăzute în prezenta lege se atestă prin brevet”. Astfel, în urma conferirii titlurilor prevăzute de această lege prin decret prezidențial, acestea erau atestate printr-un brevet.

5. Ulterior, prin Legea nr.341/2004 a fost abrogată Legea nr.42/1990 și s-a creat un nou cadru legal pentru exprimarea recunoștinței față de eroii-martiri, persoanele care au avut un rol determinant pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989 și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției române din Decembrie 1989, urmașii eroilor-martiri, și persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987.

6. În acest context, autorul obiecției de neconstituționalitate susține că prevederile art.1 pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, aprobată prin legea criticată, cu referire la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, încalcă dispozițiile constituționale cuprinse în art.1 alin.(5), cu afectarea rolului constituțional al Președintelui României prevăzut de art.80 alin.(1) și a atribuției de a conferi decorații în temeiul art.94 lit.a) din Constituție, prin blocarea procedurii legale prin care Președintele României exercită atribuția de a conferi Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, prevăzut la art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004.

7. Autorul obiecției susține că, în forma sa inițială, art.3 alin.(2) din Legea nr.341/2004 prevedea că titlurile Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989, Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989 și Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989- calitate onorifică se vor acorda în condițiile prezentei legi, avându-se în vedere calitățile și titlurile atestate, potrivit Legii nr.42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Totodată, prin Legea nr.341/2004 a fost reglementată și procedura preschimbării certificatelor emise în baza Legii nr.42/1990, potrivit art.5 alin.(3) și (4) și art.9 alin.(1)–(6).

8. Așadar, potrivit acelei reglementări, doar persoanele posesoare ale certificatului și titulare ale brevetului de atestare a titlului acordat de către Președintele României până la intrarea în vigoare a Legii nr.341/2004 puteau să solicite, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a acesteia, preschimbarea certificatelor de către Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 pentru a beneficia de drepturile prevăzute de Legea nr.341/2004, în timp ce art.9 alin.(6) reglementa modalitatea de atribuire a titlurilor.

9. În aplicarea prevederilor Legii nr.341/2004, prin Decretul nr.1168/2004, în urma propunerilor Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 și preschimbării certificatelor de revoluționar, Președintele României a atribuit titlul de *Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989* inclusiv subcategoriilor prevăzute de art.3 alin.(1) din Legea nr.341/2004. Prin Decretul nr.1169/2004, Președintele României a conferit Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” persoanelor cărora li s-a conferit titlul de *Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*, în conformitate cu prevederile art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004.

10. Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 au fost modificate și completate dispoziții ale Legii nr.341/2004 care stabilesc categoriile de titluri ce se pot acorda luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 și drepturile aferente deținerii acestor titluri. Astfel, sunt păstrate denumirile titlurilor de *Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989*, *Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989* și *Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989*, în cadrul ultimei categorii fiind introdusă și subcategoria *Luptător cu Rol Determinant*. În mod corelativ, a fost detaliată procedura pentru eliberarea certificatului de *Luptător cu Rol Determinant* prin dispozițiile art.9², nou-introduse.

11. Totodată, la art.3¹ lit.f) introdus în cuprinsul Legii nr.341/2004, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 a fost definit termenul de „certIFICATE preschimbate”.

12. De asemenea, a fost reglementată modalitatea de eliberare a certificatelor privind încadrarea în subcategoria *Luptător cu Rol Determinant* a acelor persoane care în perioada 14–22 decembrie 1989 au avut un rol determinant la declanșarea și victoria Revoluției române din Decembrie 1989 și plata indemnizației lunare aferente, fiind definite criteriile pentru determinarea beneficiarilor.

13. Prin art.1 pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 a fost modificat inclusiv art.5 alin.(5) cu privire la procedura conferirii Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”. Astfel, a fost înlocuită dispoziția „*Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, face propuneri Președintelui României pentru acordarea ordinului prevăzut la art.3 alin.(3)*” (s.n. – Ordinul „Victoria Revoluția Române din Decembrie 1989”) cu dispoziția „*Secretariatul de Stat face propuneri Președintelui României pentru acordarea titlurilor*”.

14. Așadar, înainte de intrarea în vigoare a modificărilor aduse de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, norma de la art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004 se completa cu cea de la art.5 alin.(5) din aceeași lege, care prevedea competența Secretariatului de Stat de a formula propuneri

Președintelui României, cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării legii, pentru acordarea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”.

15. Însă, prin modificarea acestei norme ca urmare a intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 și în absența oricăror mențiuni sau completări realizate în cuprinsul art.3 alin.(3), autorul obiecției consideră că redevin aplicabile condițiile din legea generală privind acordarea acestui ordin, și anume cele prevăzute de Legea nr.1/1996 privind instituirea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, care prevede la art.5 că acest Ordin se conferă împreună cu brevetul de către Președintele României, la propunerea comisiei prevăzute la art.4 din Legea nr.42/1990, republicată. Or, în condițiile în care Legea nr.42/1990 este abrogată, trimiterea la comisia prevăzută la art.4 din Legea nr.42/1990 face ca norma să fie inaplicabilă.

16. Așadar, necorelarea intervenției legiuitorului cu ansamblul reglementărilor existente, cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, face inaplicabil întregul mecanism al conferirii de decorații de către Președintele României persoanelor îndreptățite, aspect ce contravine și jurisprudenței Curții Constituționale, care a reținut că o normă ce face trimitere la o dispoziție legală care nu mai este în vigoare încalcă dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție. Deși trimiterea la alte acte normative este un procedeu legislativ permis, aceasta nu poate viza o normă abrogată. Sunt invocate în acest sens dispozițiile art.50 alin.(4) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative și Decizia Curții Constituționale nr.654 din 17 octombrie 2017, paragraful 40.

17. Autorul obiecției apreciază că intervenția realizată prin art.1 pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 asupra art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, prin modul deficitar de redactare a normelor, prin efectul indirect al acesteia, face inaplicabil întregul mecanism de acordare a Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, afectând prerogativa Președintelui României, prevăzută de art.94 lit.a) din Constituție.

18. Pentru aceste motive, în lipsa unor dispoziții care să reglementeze o competență clară de transmitere a propunerilor către Președintele României în vederea conferirii unor decorații în acest domeniu, art.1 pct.10 din ordonanța de urgență aprobată prin legea criticată, cu referire la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, prin efectul său, conduce la imposibilitatea Președintelui României de a mai acorda Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, precum și alte ordine și medalii persoanelor care au obținut titluri potrivit Legii nr.341/2004, aspect ce atrage încălcarea art.1 alin.(5), coroborat cu art.80 alin.(1) și art.94 lit.a) din Constituție.

19. De asemenea, autorul obiecției de neconstituționalitate susține că art.1 pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004, încalcă art.1 alin.(5) din Constituție prin raportare la exigențele de calitate a legii, așa cum au fost acestea reținute în jurisprudența Curții Constituționale, obligatorie, potrivit art.147 alin.(4) din Constituție, deoarece permite două interpretări diferite cu privire la succesiunea etapelor procedurale ce trebuie urmate pentru emiterea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*.

20. Din modul neclar de redactare, dispozițiile art.1 pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 cu referire la art.9² permit două interpretări diferite cu privire la succesiunea etapelor procedurale care trebuie urmate pentru emiterea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*.

21. Astfel, într-o primă interpretare a dispozițiilor art.9², antereferte, etapele procedurale sunt următoarele: 1. depunerea cererii; 2. soluționarea cererii (admitere sau respingere) de către Secretariatul de Stat; 3. eliberarea certificatului (ca urmare a admiterii cererii) de către Secretariatul de Stat; 4. depunerea cererii pentru eliberarea adeverinței tipizate la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului [conform art.4¹ alin.(2) din Legea nr.341/2004]; 5. înaintarea propunerii de către Secretariatul de Stat către Președintele României; 6. acordarea titlului de către Președintele României; 7. transmiterea adeverinței tipizate de către Secretariatul de Stat către casa de pensii.

22. Această interpretare are în vedere exercitarea atribuției Președintelui României prevăzute la art.94 lit.a) din Constituție în acord cu rolul constituțional al acestuia, cu jurisprudența Curții Constituționale referitoare la această prerogativă, precum și cu rolul certificatului de revoluționar, respectiv acela de „a certifica”, de „a atesta” îndeplinirea condițiilor pozitive și a celor negative stabilite de Legea nr.341/2004.

23. Verificarea respectării acestor condiții, atât a celor pozitive, cât și a celor negative, este realizată în cadrul procedurii de admitere a cererii, care se încheie cu eliberarea certificatului, al cărui scop este tocmai acela de „a certifica”, de „a atesta” o calitate.

24. Astfel, avându-se în vedere rolul certificatului eliberat de Secretariatul de Stat, dar și topica dispozițiilor art.9² alin.(4) coroborate cu alin.(5) din Legea nr.341/2004, rezultă că emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat reprezintă o etapă anterioară celei de atribuire a titlului de către Președintele României. Eliberarea certificatului se face după admiterea cererii, tocmai pentru a atesta respectarea condițiilor pozitive și negative, iar propunerile de atribuire a titlurilor se transmit ulterior Președintelui României pentru persoanele ale căror cereri au fost admise.

25. O astfel de interpretare este susținută și de analiza sistematică a dispozițiilor Legii

nr.341/2004 privind procedura aplicabilă atestării celorlalte calități prevăzute de lege și acordării titlurilor aferente, astfel cum aceasta a fost modificată și completată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014. Spre exemplu, etapele procedurale prevăzute de art.5 alin.(3)–(7) și de art.8 alin.(5)–(7) din lege prevăd în mod clar analiza cererilor/dosarelor, emiterea certificatului de revoluționar de către Secretariatul de Stat, document care atestă o calitate ce îi asigură titularului certificatului posibilitatea de a beneficia de drepturile prevăzute de Legea nr.341/2004, precum și vocația de a dobândi un titlu, acordat prin decret al Președintelui României.

26. În cea de-a doua interpretare, eliberarea certificatului de către Secretariatul de Stat (etapa nr.3) nu s-ar realiza ca urmare a admiterii cererii, ci ca urmare a acordării titlului de către Președintele României (etapa nr.6). Altfel spus, în această interpretare, eliberarea certificatului de către Secretariatul de Stat s-ar realiza ulterior acordării titlului de către Președintele României, iar nu anterior. În acest sens, se menționează că, de *lege lata*, potrivit art.21² alin.(7) din Normele metodologice de aplicare a Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului – Lupeni – august 1977 nr.341/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1412/2004, cu modificările și completările ulterioare, Secretariatul de Stat va elibera titularului noul certificat și legitimația, după atribuirea titlului conform art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare. Această inversare a etapelor procedurale are la bază interpretarea dispozițiilor neclare ale art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004, introdus prin art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 aprobată prin legea dedusă controlului de constituționalitate, întrucât chiar norma metodologică anterior citată face trimitere la acest text.

27. Cele două interpretări, ce își au izvorul în aceleași texte, conduc la soluții antagonice care, prin lipsa lor de precizie și claritate, nu reflectă o succesiune firească și unitară a etapelor procedurale, în acord cu dispozițiile constituționale.

28. Mai mult, din redactarea alin.(5) al art.9², introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 în Legea nr.341/2004, prin folosirea sintagmei „va înainta periodic Președintelui României propunerile de atribuire a titlurilor pentru persoanele ale căror cereri au fost admise, în vederea publicării acestora în Monitorul Oficial al României” s-ar înțelege că în Monitorul Oficial al României, Partea I, ar urma să fie publicate propunerile de atribuire a titlurilor de revoluționar, iar nu decretul prin care Președintele acordă aceste titluri.

29. Dacă s-ar interpreta că legiuitorul a instituit, totuși, o obligație de publicare a decretelor Președintelui României și, implicit, de emitere a lor în baza propunerilor de atribuire a titlurilor de revoluționar transmise de către Secretariatul de Stat, norma ar genera, de fapt, o obligație de acordare a titlului de revoluționar de către Președintele României, ceea ce contravine rolului său constituțional și jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la puterea discreționară de care se bucură Președintele României, în temeiul art.94 lit.a) din Constituție.

30. De asemenea, normele privind procedura eliberării titlurilor de revoluționar mai sus redată nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate a legii din perspectiva Legii nr.24/2000, neclaritatea și imprecizia acestora încălcând standardele de calitate a legii, contrar principiului legalității consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție, astfel cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale. În susținerea criticilor de neconstituționalitate sunt invocate dispozițiile art.8 alin.(4) și ale art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000, precum și jurisprudența Curții Constituționale privind condițiile de calitate ale legii (Decizia nr.106 din 27 februarie 2014, Decizia nr.183 din 2 aprilie 2014, Decizia nr.51 din 16 februarie 2016).

31. În aceste condiții, neclaritatea dispozițiilor art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004 lipsește destinatarii acestora, instituțiile implicate, dar și beneficiarii finali ai legii de posibilitatea stabilirii unor raporturi și proceduri clare pentru valorificarea dispozițiilor acestui act normativ.

32. Totodată, autorul obiecției de neconstituționalitate susține că art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004, contravine art.1 alin.(5) din Constituție, art.94 lit.a), coroborat cu art.100 alin.(2) prin raportare la art.80 alin.(1), precum și art.147 alin.(4) din Constituție, deoarece neclaritatea normei poate afecta exercitarea atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi titluri de onoare, în virtutea rolului său constituțional de reprezentant al statului român.

33. Caracterul ambiguu al prevederilor legale în materia procedurii de emitere a titlurilor de revoluționari a permis adoptarea unor norme metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 prin care a fost nesocotită atribuția constituțională conferită Președintelui României de a aprecia cu privire la acordarea/neacordarea decorațiilor și a titlurilor de onoare. Astfel, în ipoteza în care Președintele României ar fi obligat să emită decretul de atribuire a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, anterior emiterii certificatului de revoluționar de către Secretariatul de Stat, atribuția Președintelui României s-ar reduce la o intervenție formală, ceea ce înlătură însăși substanța acestei prerogative constituționale.

34. Altfel spus, alin.(5) al art.9² din Legea nr.341/2004, în această interpretare, golește de conținut prerogativa Președintelui României în legătură cu acordarea acestor titluri de onoare, astfel cum a fost consacrată de jurisprudența instanței constituționale, având în vedere că acestuia i s-ar trasa o anumită conduită, negând puterea discreționară de care Președintele se bucură în exercitarea acestei atribuții. Atribuția de a conferi decorații și titluri de onoare derivă din rolul constituțional al Președintelui României, care este ales în mod direct și a cărui calitate este legitimată prin sufragiul universal ce constituie o garanție supremă a îndeplinirii atribuțiilor sale în acord cu voința generală.

35. Sunt invocate aspecte din jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.479 din 8 iulie 2021), potrivit căreia, în privința acordării sau a retragerii decorațiilor, Președintele României nu poate fi obligat prin lege să adopte o anumită decizie în numele statului român, având o largă marjă discreționară. Acest raționament este unul aplicabil și în privința titlurilor de onoare, acordate, de asemenea, în baza art.94 lit.a) din Constituție.

36. De asemenea, invocând dispozițiile din Constituție cuprinse în art.80 alin.(1) privind rolul Președintelui României și în art.94 privind atribuțiile Președintelui României, autorul sesizării arată că doar prerogativele prevăzute la art.94 lit.a), b) și d) sunt în strânsă legătură cu calitatea Președintelui României de reprezentant al statului și se exercită cu o largă marjă discreționară, atribuția stabilită la lit.c) fiind singura care se exercită „în condițiile prevăzute de lege”, iar cu privire la aceasta Președintele României verifică doar regularitatea procedurii, neavând, în temeiul acestui text constituțional, vreo putere discreționară.

37. Față de cele de mai sus, autorul obiecției consideră că sintagma „titlurile instituite la alin.(1) se vor acorda în condițiile prezentei legi”, prevăzută la art.3 alin.(2) din Legea nr.341/2004, trebuie interpretată nu în sensul obligării Președintelui României la acordarea titlurilor, atunci când sunt îndeplinite condițiile instituite prin Legea nr.341/2004, nefiind în prezența unei competențe legate, ci în sensul că, atunci când Președintele României ia decizia de acordare a titlurilor respective, în exercitarea puterii sale discreționare, trebuie să își exercite atribuția în limitele legii. Decizia sa nu se poate interpune între etapele procedurale care sunt de competența altor instituții, precum cele referitoare la evaluarea unor stări de fapt, atestarea unor calități de către Secretariatul de Stat, în vederea obținerii, de către beneficiari, a drepturilor prevăzute de Legea nr.341/2004.

38. În plus, toate decretele de acordare a titlurilor de onoare emise în temeiul art.94 lit.a) din Constituție trebuie contrasemnate de prim-ministru potrivit art.100 alin.(2) din Constituție. Altfel spus, pentru exercitarea prerogativei constituționale prevăzute la art.94 lit.a), în ceea ce privește acordarea titlurilor de onoare, decretul prezidențial este supus și unei condiții exterioare. Este invocată Decizia Curții Constituționale nr.285 din 21 mai 2014 și se arată că decretele Președintelui României de conferire a unor decorații sau titluri de onoare au, pe lângă dimensiunea lor juridică, și o puternică semnificație politică, iar contrasemnarea acestora de către prim-ministru, care își angajează pe această cale răspunderea politică în fața Parlamentului, confirmă puterea discreționară de care se bucură Președintele României în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art.94 lit.a), b) și d) din Constituție. Îndeplinirea operațiunii contrasemnării reprezintă o cerință esențială și de validitate a actului juridic.

39. Față de aceste argumente și față de considerentele stabilite pe cale jurisprudențială, plasarea etapei acordării titlului anterior celei a emiterii certificatului de revoluționar, ca o etapă obligatorie, contravine nu doar rolului constituțional al Președintelui României, ci și mecanismului constituțional care dă posibilitatea manifestării controlului parlamentar în mod plenar și direct asupra activității prim-ministrului și, implicit, a Guvernului.

40. În continuarea criticilor de neconstituționalitate, autorul obiecției susține că art.I pct.7, 8, 10 și 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la art.4, 4¹ și 5 și art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, deoarece cuprinde norme neclare referitoare la actul generator de efecte juridice în sensul recunoașterii unor drepturi patrimoniale pentru beneficiarii legii.

41. Recunoașterea unor calități prevăzute de Legea nr.341/2004 generează pentru beneficiarii acestei legi o serie de drepturi patrimoniale, prevăzute, în principal, de art.5 din lege, dar și de alte dispoziții ale actului normativ. În cuprinsul legii, în acest sens, există trimiteri realizate în mod diferențiat la documente diferite de atestare a unor calități de revoluționar, prin certificatul de revoluționar, respectiv la titlul acordat de Președintele României prin decret, aspect care accentuează confuzia creată de legiuitor în privința procedurii de urmat pentru beneficiarii Legii nr.341/2004, a drepturilor de care beneficiază aceștia și a condițiilor în care pot beneficia de respectivele drepturi. Astfel, indemnizația lunară reparatorie prevăzută de art.4 alin.(3) și indemnizația de grațitudine lunară prevăzută de art.4 alin.(4) din Legea nr.341/2004 sunt condiționate de obținerea titlurilor. În același timp, art.4¹ alin.(1)-(3) din Legea nr.341/2004, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, stabilește că acordarea indemnizațiilor prevăzute la art.4 se realizează în baza unei adeverințe tipizate, iar cererile pentru adeverințele tipizate se depun la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului, în timp ce dovada datei la care a fost depusă cererea pentru noul tip de certificat se va face cu adeverința

tipizată, eliberată și transmisă de Secretariatul de Stat direct plătitorilor de drepturi. De asemenea, art.21 din Legea nr.341/2004, referitor la drepturile de care se bucură urmașii persoanelor care au decedat în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987, condiționează valorificarea acestor drepturi de obținerea certificatului. În același timp, potrivit art.9² alin.(8) din aceeași lege, în termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, Secretariatul de Stat transmite către casele de pensii adeverințele prevăzute la art.4¹ pentru persoanele ale căror cereri au fost admise.

42. Legiuitorul are posibilitatea de a configura condițiile de exercitare a unui anumit drept de natură legală, de a determina sfera beneficiarilor, însă prin modul deficitar de redactare, prin configurarea incompletă a condițiilor de acordare a unor drepturi și confuzia unor etape procedurale, sunt încălcate standardele de calitate a legii, cu efecte directe asupra modului în care statul român își exercită recunoștința față de eroii-martiri, persoanele care au avut un rol determinant pentru victoria Revoluției române din Decembrie 1989 și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției române din Decembrie 1989 și grija față de urmașii eroilor-martiri, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața ori au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987.

43. În condițiile unor norme neclare cu privire la actul generator de efecte juridice, este neclară conduita de urmat pentru beneficiarii legii, pentru autoritățile implicate, dar chiar și pentru instanțele de judecată care vor soluționa cereri de chemare în judecată formulate de persoane interesate în vederea obținerii drepturilor patrimoniale prevăzute de art.4 și 5 din Legea nr.341/2004, inclusiv pentru plata unor despăgubiri, aspect ce vine în contradicție cu standardele de calitate a legii dezvoltate prin raportare la art.1 alin.(5) din Constituție, reținute de Curtea Constituțională în jurisprudența sa.

44. Pe de o parte, neclaritățile învederate sunt de natură să pună în discuție și incidența art.126 din Constituție, întrucât prin aceste acțiuni s-ar putea solicita obligarea, de către instanța de judecată de drept comun, a Președintelui României și a prim-ministrului de a semna și, respectiv, de a contrasemna decrete cu o puternică semnificație politică, în condițiile în care niciunul dintre cei doi subiecți nu îl poate obliga pe celălalt să îndeplinească sau să consimtă la îndeplinirea unor acte care le-ar afecta fie suportul politic al electoratului, fie pe cel al Parlamentului. Or, în aceste raporturi constituționale, puterea judecătorească nu poate interveni, pentru a alinia două voințe care să conveargă spre producerea aceluiași efect juridic și să formeze împreună o singură unitate juridică, decât cu încălcarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat de art.1 alin (4) din Constituție.

45. Pe de altă parte, în sistemul constituțional românesc, aspectul esențial al instituției contrasemnării este acela că, prin contrasemnare, prim-ministrul își asumă responsabilitatea politică pentru unele dintre actele șefului statului, care nu răspunde politic în fața Parlamentului, și, ori de câte ori s-ar pune problema legalității unui decret deja emis de Președintele României în fața instanței de contencios administrativ, aceasta va trebui să își verifice competența materială, în raport cu dispozițiile art.126 din Constituție.

46. Având în vedere aspectele de mai sus, autorul sesizării susține că neclaritatea normelor criticate, confuzia cu privire la actele juridice generatoare de drepturi prevăzute de Legea nr.341/2004, precum și cu privire la etapele procedurale ale atestării unor calități sau ale acordării unor titluri de onoare sunt susceptibile a genera și o lipsă de predictibilitate cu privire la competența instanțelor de judecată, obiectul acțiunilor și cadrul procesual și, în consecință, solicită constatarea neconstituționalității legii criticate.

47. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului pentru a-și exprima punctele de vedere.

48. **Președintele Senatului** arată că art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 este neconstituțional, întrucât nu stabilește consecințele juridice cu privire la eliminarea atribuției Secretariatului de Stat de a propune acordarea de către Președintele României a Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, la care face referire art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004, raportat la Legea nr.1/1996. Reține că omisiunea de reglementare a consecințelor juridice determinate de eliminarea competenței Secretariatului de Stat de a propune acordarea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” se concretizează într-un element de neclaritate, imprecizie și impredictibilitate a legii, cu consecința afectării atribuției Președintelui României, prevăzute la art.94 lit.a) din Constituție, în sensul că face inaplicabilă norma care prevede posibilitatea ca Președintele României să acorde respectivul ordin.

49. Cu privire la acordarea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, președintele Senatului consideră că Președintele României nu poate fi obligat la emiterea unui titlu de onoare la propunerea altei autorități, motiv pentru care susține că art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, aprobată prin legea supusă controlului de constituționalitate, cu privire la dispozițiile art.9²

alin.(8) din Legea nr.341/2004, este neconstituțional prin raportare la art.1 alin.(5), art.80 alin.(1), art 94 lit.a) și art.147 alin.(4) din Constituție.

50. Astfel, arată că procedura administrativă, reglementată la art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, face referire la două seturi de operațiuni administrative care au ca finalitate nașterea a două acte administrative individuale, emise de două autorități publice distincte, în temeiul unor competențe proprii, specifice rolului legal, respectiv constituțional al acestora.

51. Verificarea condițiilor prevăzute de lege și emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat sunt operațiuni recunoscute de legiuitor exclusiv în sarcina și în răspunderea Secretariatului de Stat, întrucât au ca finalitate recunoașterea unei calități de care legiuitorul a legat în mod direct acordarea unor beneficii materiale de rang legal (prevăzute la art.5 din Legea nr.341/2004), precum și acordarea unui titlu onorific, prin decret, de către Președintele României. Odată recunoscută această calitate de *Luptător cu Rol Determinant* prin actul administrativ individual al Secretariatului de Stat, acesta din urmă are obligația de a formula către Președintele României o propunere de acordare a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, propunere care declanșează a doua procedură administrativă, ce are ca finalitate emiterea unui decret prezidențial prin care se acordă un titlu onorific, conform art.94 lit.a) din Constituție. Fiind emis în temeiul art.94 lit.a) din Constituție și raportat la prevederile Legii nr.341/2004, acest titlu nu este actul constitutiv de drepturi, ci reprezintă el însuși unul dintre beneficiile legii, în sensul că atestă recunoștința statului, prin reprezentatul acestuia (Președintele României), pentru persoana care a dobândit, în prealabil, prin certificat, calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*.

52. În acest context, președintele Senatului invocă dispozițiile art.5 alin.(7) din Legea nr.341/2004 potrivit cărora certificatul este „singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi” și dispozițiile art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, care stabilesc obligația Secretariatului de Stat de a transmite către casele de pensii adevărurile pentru persoanele ale căror cereri au fost admise, în termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României, și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I.

53. Subliniază că actul administrativ care permite accesul la beneficiile legale este actul Secretariatului de Stat de recunoaștere a calității de *Luptător cu Rol Determinant*, iar nu actul Președintelui României de acordare a unui titlu în baza acestei calități.

54. Însă stabilirea de către legiuitor a unui moment ulterior acordării titlurilor prin decret prezidențial pentru transmiterea/comunicarea adevărului autorităților terțe care vor acorda în mod efectiv drepturile legale reprezintă o imprecizie a legii, de natură să genereze impredictibilitate în aplicare. Prin faptul că această adevăruri se transmite în termen de 45 de zile după publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a decretului prezidențial de acordare a titlului, chiar dacă cererea de eliberare a adevărului se depune de beneficiar după emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat, se creează o confuzie cu privire la ordinea logică și cronologică a operațiunilor administrative privind acordarea calității și, ulterior, a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, de natură să altereze consecințele juridice ale fiecărui act administrativ. De asemenea, întrucât beneficiile prevăzute de lege în urma acordării calității de *Luptător cu Rol Determinant* nu pot fi accesate efectiv decât ca urmare a acordării titlului de *Luptător cu Rol Determinant* prin decret prezidențial, legea creează o confuzie cu privire la actul administrativ constitutiv de drepturi și induce o interpretare care recunoaște pentru Președintele României o competență legată de emitere a unui titlu, în temeiul art.94 lit.a), contrar jurisprudenței în materie a Curții Constituționale.

55. Cu privire la retragerea calității de *Luptător cu Rol Determinant*, președintele Senatului invocă dispozițiile art.8 alin.(5) din Legea nr.341/2004 și ale art.49 și 49¹ din Normele metodologice de aplicare a Legii nr.341/2004 și reține că aceasta este de competența proprie și exclusivă a Secretariatului de Stat, care emite decizia de anulare a certificatului, act administrativ individual, producător de efecte juridice prin el însuși. În temeiul acestei decizii de anulare (indiferent de denumirea formală a actului – decizie, proces-verbal etc.), Secretariatul de Stat va propune Președintelui României retragerea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*. Atât timp cât titlul nu poate fi acordat decât în urma existenței unui calități recunoscute prin certificat, retragerea titlului nu se poate dispune decât în urma unui act administrativ care a anulat certificatul de acordare a calității de *Luptător cu Rol Determinant*.

56. În condițiile în care Secretariatul de Stat anulează certificatul pentru aceeași persoană, motivul care a stat la baza emiterii decretului de acordare a titlului nu mai subzistă în ordinea juridică. Atunci când calitatea acordată în temeiul legii prin act administrativ nu mai subzistă în ordinea juridică, calitate care a determinat exercitarea atribuției constituționale a Președintelui României prevăzute la art.94 lit.a), Președintele are obligația de a retrage titlul acordat, prin emiterea unui decret. În caz contrar, și-ar încălca rolul constituțional de reprezentant al statului, menținând un titlu onorific pentru o persoană care nu mai are calitatea necesară pentru a-l deține.

57. În concluzie, președintele Senatului consideră că Președintele României nu poate fi obligat de Secretariatul de Stat, prin propunere, să emită decretul de atribuire a titlului, dar în cazul în care Președintele României acordă titlul, decretul de acordare a titlului este emis exclusiv în temeiul calității

recunoscute în prealabil prin act administrativ al Secretariatului de Stat. Dacă această calitate este ulterior anulată, tot printr-un act administrativ al Secretariatului de Stat, condiția de validitate pentru acordarea titlului nu mai subzistă, motiv pentru care Președintele este obligat să retragă titlul emis inițial exclusiv în temeiul calității acordate.

58. **Președintele Camerei Deputaților și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

59. La dosar, mai multe persoane fizice și juridice (Ilie Drăgulin, avocat în cadrul Baroului Dolj, pentru victimele Revoluției din decembrie 1989, Dorin Teșeleanu, Aurel Constantin Muntoiu, George Costin și Viorel Bulete pentru Uniunea Revoluționarilor din România, precum și Federația Națională pentru Demnitatea Revoluționarilor din Decembrie 1989, Asociația „21 decembrie 1989”, Asociația „Gardienii Revoluției '89”, Blocul Național al Revoluționarilor din Decembrie 1989 și Asociația Luptătorilor pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989) au depus, în calitate de *amicus curiae*, înscrisuri prin care, în esență, susțin neconstituționalitatea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 și a legii de aprobare a acesteia.

60. În vederea soluționării obiecției de neconstituționalitate, Curtea a fixat termen la data de 31 ianuarie 2024, când, prin încheierea din acea dată, având în vedere cererea de amânare a începerii dezbaterilor, Curtea a amânat deschiderea dezbaterilor pentru data de 21 februarie 2024 și ulterior, pentru datele de 13 martie 2024, 20 martie 2024, 10 aprilie 2024, 28 mai 2024 și 18 iunie 2024. Dezbaterile au avut loc în ședința din data de 11 iulie 2024, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Senatului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

61. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum este menționat în actul de sesizare, îl constituie Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, având următorul cuprins:

„Articol unic. – Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95 din 29 decembrie 2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.969 din 30 decembrie 2014, cu modificările ulterioare.”

62. Analizând susținerile autorului obiecției cuprinse în motivarea acesteia, Curtea constată că sunt criticate și dispoziții din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.969 din 30 decembrie 2014, cu modificările ulterioare, aprobată prin legea supusă controlului de constituționalitate, și anume art.I pct.7, 8, 10 și 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹, 5 și art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004], având următorul cuprins:

„Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.654 din 20 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

[...]

7. Articolul 4 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.4. – (1) După intrarea în vigoare a prezentei legi, beneficiază de drepturile conferite de aceasta doar persoanele care se încadrează în prevederile acesteia.

(2) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art.3¹ lit.b) primesc o indemnizație lunară reparatorie, calculată pe baza coeficienților de multiplicare ce sunt aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata, astfel:

a) soț supraviețuitor al eroului martir – un coeficient de 1,10;

b) părinte al eroului martir – un coeficient de 1,10;

c) copil al eroului martir – un coeficient de 1,10 până la majorat sau până la terminarea studiilor,

fără a depăși vârsta de 26 de ani, indiferent în întreținerea cui se află și un coeficient de 0,50, după vârsta de 26 de ani.

(3) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art.3 alin.1 lit.b) pct.1 și se încadrează într-un grad de invaliditate ca urmare a evenimentelor din timpul Revoluției Române din Decembrie 1989 beneficiază de o indemnizație lunară reparatorie, calculată pe baza coeficienților de multiplicare ce vor fi aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata, astfel:

- a) 2,00 – pentru marii mutilați;
- b) 1,75 – pentru persoanele încadrate în gradul I de invaliditate;
- c) 1,50 – pentru persoanele încadrate în gradul II de invaliditate;
- d) 1,25 – pentru persoanele încadrate în gradul III de invaliditate;

(4) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b) pct.3, cărora li s-au eliberat noile certificate potrivit art.3², beneficiază de o indemnizație de grațitudine lunară în coeficient de 1,10, calculată pe baza coeficienților de multiplicare aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.

(5) Marii mutilați și persoanele încadrate în gradul I de invaliditate beneficiază, pe lângă indemnizația prevăzută la alin.(3), și de o indemnizație de îngrijire ce se acordă lunar, calculată prin aplicarea coeficientului de multiplicare 0,50 asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.»

8.Articolul 4¹ se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.4¹. – (1) Indemnizațiile prevăzute la art.4 se vor acorda beneficiarilor prezentei legi, în baza unei adeverințe tipizate.

(2) Cererile pentru adeverințele tipizate se depun la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului.

(3) Dovada datei la care a fost depusă cererea pentru noul tip de certificat se va face cu adeverința tipizată, eliberată și transmisă de Secretariatul de Stat direct plătitorilor de drepturi.»

[...]

10. Articolul 5 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.5. – (1) Persoanele prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b), precum și la art.3¹ lit.b), care îndeplinesc condițiile prezentei legi beneficiază și de următoarele drepturi:

- a) prioritate în asigurarea unei locuințe din fondul disponibil de locuințe sociale, în localitatea de domiciliu, dacă nu au deținut în proprietate o altă locuință până la data atribuirii;
- b) stabilirea chiriei la nivelul minim prevăzut de lege pentru locuințele din fondul locativ de stat;
- c) acordarea gratuită de proteze, orteze și scaune cu rotile pentru invalizii care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă, costul integral al acestora fiind suportat de la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate și din bugetul Secretariatului de Stat;
- d) accesul gratuit al copiilor la creșele și grădinițele din subordinea administrațiilor locale, precum și asigurarea gratuită a rechizitelor pentru școlari;
- e) acordarea unei subvenții de stat egale cu 50% din dobânda aferentă unui credit bancar de până la 20.000 euro, contractat pentru cumpărarea sau construirea unei locuințe în localitatea de domiciliu, dacă nu au deținut sau nu dețin o proprietate locativă, precum și posibilitatea garantării creditelor contractate cu indemnizația calculată conform prevederilor prezentei legi;
- f) transportul urban gratuit cu mijloacele de transport în comun și, anual, 12 călătorii gratuite pe calea ferată, la clasa I, dus-întors, cu toate categoriile de trenuri de călători; anual – 12 călătorii gratuite dus-întors până în localitatea reședință de județ, cu mijloace de transport în comun, pentru persoanele care domiciliază în mediul rural. În limita celor 12 călătorii gratuite pot călători și membrii familiei titularului. De aceste gratuități beneficiază și însoțitorul pensionarilor, persoanelor cu grad de invaliditate, marelui mutilat sau al persoanei care, din motive medicale, are nevoie de însoțitor;
- g) accesul gratuit la tratamente și medicamente în spitalele, policlinicile, bazele de tratament și unitățile din stațiuni balneoclimaterice, aparținând Ministerului Sănătății, Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Afacerilor Interne, cheltuielile urmând a fi suportate din bugetele ministerelor respective și al Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate;
- h) accesul gratuit la toate medicamentele, prin medicul de familie, costul integral al acestora fiind suportat din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate;
- i) atribuirea în proprietate, fără plată, a locului de veci;
- j) scutirea de la plata taxelor și impozitelor pentru o locuință și terenul aferent acesteia, pentru un autoturism hycomat sau hidramat (cutie de viteze automată) și motocicletă, aflate în proprietate sau în coproprietate cu soțul/soția, precum și scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip

hycomat sau hidramat; atribuirea gratuită, în proprietate, a unui mijloc de transport autonom corespunzător standardelor internaționale pentru mării mutilați și persoanele prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b) pct.1, care au un grad de invaliditate locomotorie;

k) cumpărarea sau închirierea cu prioritate, fără licitație, din fondul de stat a unui spațiu comercial ori de prestări de servicii corespunzător, cu o suprafață utilă de până la 100 mp, inclusiv în indiviziune, sau concesionarea ori închirierea cu prioritate, fără licitație, a unei suprafețe de teren de până la 100 mp din domeniul public pentru construirea unui spațiu comercial sau de prestări de servicii;

l) pensionarea cu 5 ani înainte de împlinirea vârstei standard, prevăzută de lege;

m) scutirea de la plata taxelor pentru serviciile publice de radiodifuziune și de televiziune;

n) atribuirea, în limita posibilităților, în proprietate a 10.000 mp de teren în extravilan și 500 mp de teren în intravilan - acesta din urmă pentru destinația de locuință, dacă nu a avut sau nu are în proprietate un alt spațiu locativ;

o) acordarea unei indemnizații lunare, adăugată la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculată pe baza coeficienților de multiplicare aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.

(2) Drepturile acordate conform prezentei legi nu sunt considerate venituri, nu se impozitează și nu afectează acordarea altor drepturi.

(3) Secretariatul de Stat, după analizarea dosarelor persoanelor ce solicită preschimbarea certificatelor, cu avizul Comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, va elibera noul tip de certificat preschimbat, care va avea un format unic, cu elemente de securizare – singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi.

(4) Dosarele persoanelor care solicită preschimbarea certificatelor sau eliberarea noilor certificate în baza legilor recunoștinței trebuie să conțină documentația prevăzută în Hotărârea Guvernului nr.566/1996 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din Decembrie 1989, cu modificările ulterioare, pentru fiecare categorie, precum și avizul reactualizat al unei organizații de revoluționari legal constituite până la data de 31 decembrie 1992. Certificatele eliberate potrivit prezentei legi vor fi semnate de către secretarul de stat al Secretariatului de Stat și de către președintele Comisiei parlamentare.

(5) Secretariatul de Stat, cu avizul Comisiei parlamentare, face propuneri Președintelui României pentru acordarea titlurilor.

(6) Eliberarea certificatelor care atestă calitatea de Luptător cu Rol Determinant se face doar dacă dosarele, care au stat la baza preschimbării certificatelor conțin documentația care atestă îndeplinirea condițiilor prevăzute de prezenta lege.

(7) Secretariatul de Stat, după analizarea cererilor și verificarea dosarelor persoanelor care solicită acordarea calității prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b) pct.3, va elibera certificatul, cu avizul Comisiei parlamentare, singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi.»

[...]

17. După articolul 9¹ se introduce un nou articol, articolul 9², cu următorul cuprins:

«Art.9². – (1) Persoanele care solicită eliberarea certificatelor potrivit prezentei legi poartă răspunderea penală pentru corectitudinea întocmirii dosarelor, a documentelor și probelor aflate în acestea.

(2) Cererile care privesc eliberarea noului certificat de Luptător cu Rol Determinant, depuse conform art.3², sunt analizate de o comisie alcătuită din cel mult 5 membri, angajați din cadrul Secretariatului de Stat, numită prin ordin al secretarului de stat, care este și președintele comisiei.

(3) Comisia prevăzută la alin.(2) procedează la soluționarea cererilor, verificând actele dosarelor care au fost depuse în termenele și condițiile prevăzute de lege pentru calitatea prevăzută la art.3 alin.(1) lit.b) pct.4 și care îndeplinesc condițiile și criteriile pentru eliberarea certificatului de Luptător cu Rol Determinant.

(4) După admiterea cererilor se procedează la eliberarea certificatului de Luptător cu Rol Determinant, potrivit metodologiei stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al comisiei, aprobat prin ordin al secretarului de stat.

(5) Secretariatul de Stat, cu avizul Comisiei parlamentare, va înainta periodic Președintelui României propunerile de atribuire a titlurilor pentru persoanele ale căror cereri au fost admise, în vederea publicării acestora în Monitorul Oficial al României.

(6) Soluțiile vor fi comunicate în termen de 45 de zile de la depunerea cererii. În cazul comunicărilor prin poștă, cu confirmare de primire, care nu sunt ridicate de către destinatar, termenul de 30 de zile pentru contestație curge de la data publicării deciziei Comisiei prin postare pe site-ul instituției.

(7) Contestațiile privind noile certificate – Luptător cu Rol Determinant se depun în termen de 30 de zile de la comunicare cu nominalizarea persoanelor în cauză și se vor adresa Comisiei

parlamentare a revoluționarilor din decembrie 1989, care le soluționează potrivit normelor metodologice stabilite în acest sens.

(8) *În termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, Secretariatul de Stat transmite către casele de pensii adeverințele prevăzute la art.4¹ pentru persoanele ale căror cereri au fost admise.»*

63. Curtea observă că ulterior modificărilor și completărilor aduse Legii nr.341/2004 prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, prevederile art.4, 4¹, 5 și art.9² din legea menționată (actul normativ de bază) au suferit mai multe evenimente legislative.

64. Astfel, prevederile art.4 alin.(3) din Legea nr.341/2004 au fost modificate și completate prin art.I pct.1 din Ordonanța Guvernului nr.1/2015 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.44 din 19 ianuarie 2015. De asemenea, prin art.I pct.2 din Ordonanța Guvernului nr.1/2015 a fost introdus la art.4 din Legea nr.341/2004 un nou alineat, alineatul (6).

65. Prin art.I pct.3 din Ordonanța Guvernului nr.1/2015 au fost modificate dispozițiile art.4¹ alin.(1) și (3) din Legea nr.341/2004, iar prin articolul unic din Legea nr.252/2016 pentru completarea art.4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului – Lupeni – august 1977 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1057 din 28 decembrie 2016, a fost introdus la art.4¹ din Legea nr.341/2004 un nou alineat, alineatul (4).

66. Referitor la dispozițiile art.5 din Legea nr.341/2004, Curtea observă că, ulterior Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, prevederile art.5 alin.(3)–(5) și (7) din Legea nr.341/2004 au fost modificate prin art.I pct.1 din Legea nr.179/2021 pentru modificarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului – Lupeni – august 1977 nr.341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr.638 din 29 iunie 2021.

67. Referitor la dispozițiile art.9² din Legea nr.341/2004, Curtea observă că, ulterior Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, prevederile art.9² alin.(5) și (7) din Legea nr.341/2004 au fost modificate prin art.I pct.3 din Legea nr.179/2021.

68. Întrucât, din perspectiva criticilor de neconstituționalitate formulate în prezenta cauză, evenimentele legislative evidențiate anterior nu modifică substanțial soluțiile legislative cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 și având în vedere că în prezenta cauză dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 sunt criticate pe calea controlului de constituționalitate *a priori*, urmează să fie reținute ca obiect al controlului dispozițiile legale din acest act normativ, astfel cum au fost invocate de autorul obiecției de neconstituționalitate, cu referire la actul normativ de bază în care se integrează – Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare.

69. Așadar, Curtea constată că **obiect al controlului de constituționalitate** îl constituie articolul unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, cu referire la dispozițiile art.I pct.7, 8, 10 și 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹, 5 și art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare].

70. Dispozițiile din Constituție invocate în motivarea obiecției de neconstituționalitate sunt cele cuprinse în art.1 alin.(5) privind principiul legalității, art.80 privind rolul Președintelui României, art.94 lit.a) privind atribuția Președintelui României de a conferi decorații și titluri de onoare, art.100 alin.(2) privind contrasemnarea de primul-ministru a decretelor emise de Președintele României, art.126 privind instanțele judecătorești și art.147 alin.(4) privind deciziile Curții Constituționale.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

71. În vederea soluționării prezentei obiecții de neconstituționalitate, Curtea va proceda la verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a acesteia, prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și de art.15 din Legea nr.47/1992, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate.

72. Referitor la titularul dreptului de sesizare, prezenta sesizare de neconstituționalitate a fost formulată de Președintele României, care, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*, fiind, așadar, îndeplinită această primă condiție de admisibilitate.

73. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de control constituțional, Curtea constată că, în data de 11 martie 2015, legea criticată a fost adoptată de Senat, prima Cameră sesizată. În data de 8 noiembrie 2023, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adoptat legea supusă controlului de constituționalitate. Ulterior, legea a fost depusă la secretarii generali ai Camerelor, pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii, în data de 13 noiembrie 2023, și apoi a fost trimisă spre promulgare, în data de 15 noiembrie 2023. Prezenta obiecție de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 30 noiembrie 2023. Într-o atare situație, luând act de faptul că obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în termenul de 20 de zile prevăzut de art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție, legea adoptată de Parlament nefiind promulgată încă de Președintele României, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă și sub aspectul termenului de sesizare.

74. Sub aspectul obiectului sesizării, Curtea constată că aceasta vizează o lege nepromulgată, și anume Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, cu modificările ulterioare. De asemenea, Curtea reține că autorul obiecției de neconstituționalitate invocă critici de neconstituționalitate intrinsecă referitor la unele dispoziții ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, ordonanțele Guvernului aprobate de Parlament prin lege încetează să mai fie acte normative de sine stătătoare, în conformitate cu prevederile art.115 alin.(7) din Constituție, și devin, ca efect al aprobării de către autoritatea legiuitoare, acte normative cu caracter de lege, chiar dacă, din rațiuni de tehnică legislativă, alături de datele legii de aprobare conservă și elementele de identificare atribuite la adoptarea lor de către Guvern (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.95 din 8 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.177 din 23 februarie 2006, sau Decizia nr.1039 din 9 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.582 din 21 august 2009). În cadrul controlului de constituționalitate *a priori* exercitat asupra legilor de aprobare a ordonanțelor se pot contesta și, implicit, Curtea poate efectua controlul atât asupra aspectelor de constituționalitate extrinsecă, cât și a celor de constituționalitate intrinsecă privind ordonanța astfel aprobată (a se vedea Decizia nr.214 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.435 din 3 iunie 2019, paragraful 25, Decizia nr.55 din 16 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 11 aprilie 2022, paragraful 137, Decizia nr.648 din 14 decembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1219 din 19 decembrie 2022, paragraful 49). Curtea Constituțională a statuat că viciul de neconstituționalitate al unei ordonanțe simple sau al unei ordonanțe de urgență emise de Guvern nu poate fi acoperit prin aprobarea de către Parlament a ordonanței respective. Legea care aprobă o ordonanță de urgență neconstituțională este ea însăși neconstituțională.

75. În consecință, ținând cont de această jurisprudență, Curtea reține competența sa ca, prin mijlocirea legii de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, să verifice constituționalitatea dispozițiilor criticate din cuprinsul acesteia, integrate în articolul unic din legea de aprobare.

76. Așadar, nefiind incident un fine de neprimire a obiecției formulate de Președintele României, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

77. Din analiza criticii de neconstituționalitate a art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], Curtea reține că, în esență, autorul obiecției susține că aceste prevederi încalcă dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție, cu afectarea rolului constituțional al Președintelui României, prevăzut la art.80 alin.(1), și a atribuției de a conferi decorații, potrivit art.94 lit.a) din Constituție, prin blocarea procedurii legale prin care Președintele României își exercită atribuția de a conferi Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” prevăzut la art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004.

78. Curtea reține că această critică de neconstituționalitate este întemeiată din perspectiva considerentelor expuse în continuare.

79. Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” este reglementat prin Legea nr.1/1996 privind instituirea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.6 din 15 ianuarie 1996, lege cu caracter special în materia decorațiilor naționale. Potrivit art.5 din Legea nr.1/1996, ordinul se conferă, potrivit legii, împreună cu brevetul de către Președintele României, la propunerea comisiei prevăzute la art.4 din Legea nr.42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr.146 din 13 iulie 1991 (Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din Decembrie 1989).

80. Curtea observă că Legea nr.42/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la care face trimitere art.5 din Legea nr.1/1996, a fost abrogată potrivit art.17 din Legea nr.341/2004. În aceste condiții, norma cuprinsă de art.5 din Legea nr.1/1996 a devenit inaplicabilă. Ca atare, în absența reglementării subiectului de drept căruia îi revine rolul de a formula și transmite propuneri către Președintele României în vederea conferirii Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, prevăzut la art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004, dispozițiile art.5 din Legea nr.1/1996 nu mai pot constitui temei al conferirii de către Președintele României a ordinului menționat. A considera altfel ar însemna să se prelungească valabilitatea dispoziției de aplicare unui text de lege și după abrogarea lui, ceea ce ar fi inadmisibil.

81. Observând succesiunea în timp a prevederilor legale în materia conferirii Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, Curtea constată că, în corelare cu dispozițiile Legii nr.1/1996, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.341/2004, atribuția Președintelui României de a conferi acest ordin în semn de recunoștință față de persoanele care au dobândit titlurile de *Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989, Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989, Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989* a fost reglementată prin art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004, norme care sunt și în prezent în vigoare. Dispozițiile art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004 fac trimitere la prevederile Legii nr.1/1996 și ale Legii nr.29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările și completările ulterioare, (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.118 din 18 februarie 2014), care constituie cadrul general în materia sistemului național de decorații. În același timp, pentru detalierea art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004, la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 (în forma în vigoare până la modificarea intervenită prin art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014) se stabilea că Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 (*Secretariatul de Stat*), cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, face propuneri Președintelui României pentru „acordarea” Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”.

82. În consecință, Curtea reține că, până la modificarea art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 prin art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, Președintele României avea posibilitatea conferirii acestui ordin, pe baza propunerii Secretariatului de Stat, cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor Legii nr.341/2004.

83. Prin art.1 pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, prevederile art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 au fost modificate în substanța lor, noua soluție legislativă stabilind rolul Secretariatului de Stat, cu avizul Comisiei parlamentare, de a face propuneri Președintelui României pentru acordarea titlurilor prevăzute de lege. Rezultă, așadar, că, în urma modificării art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 prin art.I pct.10 din ordonanța de urgență aprobată prin legea criticată, aceste dispoziții nu mai conțin norme exprese referitoare la propunerea pentru conferirea ordinului. În absența altor precizări din partea legiuitorului, fie delegat, fie primar, în procedura parlamentară de aprobare a ordonanței de urgență, Secretariatul de Stat a rămas singurul organ abilitat să facă propuneri Președintelui României pentru acordarea tuturor titlurilor enumerate expres de art.3 alin.(1) din Legea nr.341/2004.

84. De principiu, această soluție legislativă este și în prezent în vigoare, cu observația că, potrivit art.I pct.1 din Legea nr.179/2021, art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 a fost modificat în sensul excluderii comisiei parlamentare din procedura de propunere a acordării titlurilor.

85. În același timp, din examinarea prevederilor Legii nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, Curtea constată că acest act normativ nu cuprinde în prezent nicio normă referitoare la subiectul de drept cu rol în formularea și transmiterea de propuneri către Președintele României în vederea conferirii Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”.

86. În aceste condiții, în absența unei prevederi exprese cuprinse în normele speciale cu privire la propunerile pentru conferirea ordinului menționat mai sus, ar deveni incidente dispozițiile de drept comun cuprinse în Legea nr.29/2000, republicată, care reprezintă cadrul legal general al sistemului național de decorații. Astfel, potrivit art.4 alin.(1) din Legea nr.29/2000, decorațiile sunt conferite de Președintele României, prin decret, în baza propunerilor de decorare individuale. Totodată, din analiza dispozițiilor art.4 alin.(2) lit.c) din acest act normativ, Curtea reține că propunerile de decorare se fac de către miniștrii și conducătorii instituțiilor și organizațiilor centrale autonome, pentru persoanele din domeniul lor de activitate. Or, Secretariatul de Stat, autoritatea care asigură și coordonează la nivel central aplicarea reglementărilor legale în vigoare referitoare la luptătorii împotriva regimului comunist instaurat în România, nu se încadrează în ipoteza art.4 alin.(2) lit.c) din Legea nr.29/2000, deoarece Secretariatul de Stat este un organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, și nu o instituție sau o organizație centrală autonomă (a se vedea, în acest sens, art.1 din Hotărârea Guvernului nr.563/2014 privind organizarea și funcționarea

Secretariatului de stat pentru recunoașterea meritelor luptătorilor împotriva regimului comunist instaurat în România în perioada 1945-1989, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.734 din 24 august 2018, cu modificările și completările ulterioare). În plus, Curtea observă că posibilitatea Președintelui României de a conferi decorații din propria inițiativă este reglementată cu titlu de excepție, prin dispozițiile art.4 alin.(3) din Legea nr.29/2000, care limitează însă această posibilitate, stabilind proporția de 1% din numărul total stabilit prin lege pentru fiecare grad sau clasă a fiecărei decorații, cu excepția gradelor de Mare Ofițer, Mare Cruce și Colan.

87. În consecință, din analiza prevederilor legale în materie, Curtea reține că acestea nu conțin reguli privind formularea și transmiterea propunerii în vederea conferirii, de către Președintele României, a Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”. Autorul obiecției de neconstituționalitate a sesizat că această omisiune legislativă face inaplicabilă atribuția Președintelui României de a conferi Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, ceea ce afectează atribuția constituțională prevăzută la art.94 lit.a). Practic, în urma modificării aduse de art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, în ordinea juridică nu mai există o autoritate sau o structură administrativă care să propună efectiv acordarea respectivului ordin. Pe de o parte, art.I pct.10 din ordonanța de urgență aprobată prin legea criticată a eliminat competența Secretariatului de Stat de a propune acordarea ordinului, iar, pe de altă parte, art.5 din Legea nr.1/1996, în vigoare, prevede că propunerea pentru acordarea ordinului se face de o comisie instituită prin Legea nr.42/1990, lege care a fost abrogată, între timp, prin Legea nr.341/2004.

88. Atribuția Președintelui de a conferi decorații și titluri de onoare este de rang constituțional. Astfel, art.94 din Legea fundamentală, cu titlul marginal *Alte atribuții*, prevede la lit.a) că Președintele României „conferă decorații și titluri de onoare”. Atribuția de conferire de decorații și titluri de onoare este exercitată de Președintele României în considerarea calității de reprezentant al statului român, conform art.80 alin.(1) din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.440 din 23 iunie 2011). Această atribuție de ordin constituțional și-a găsit dezvoltarea în reglementările cu caracter general cuprinse în Legea nr.29/2000, iar în ceea ce privește Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, în reglementările cu caracter special cuprinse în Legea nr.1/1996 și în Legea nr.341/2004.

89. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a mai statuat că o putere discreționară a Președintelui României există în privința atribuțiilor de acordare/conferire prevăzute de art.94 lit.a), b) și d) din Constituție, putere care, de asemenea, trebuie exercitată în condițiile legii. În privința conferirii decorațiilor/medaliilor, Președintele României nu poate fi obligat prin lege să adopte o anumită decizie, având o largă marjă discreționară (a se vedea Decizia nr.358 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 7 iunie 2018, paragraful 100, Decizia nr.479 din 8 iulie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1023 din 27 octombrie 2021, paragrafele 29, 31 și 39).

90. Curtea reține că art.5 din Legea nr.1/1996 (prin trimiterea la Legea nr.42/1990 – act normativ abrogat) este în prezent inaplicabil, că Legea nr.341/2004 nu cuprinde nicio reglementare cu privire la formularea și transmiterea de propuneri pentru conferirea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, iar Legea nr.29/2000 nu cuprinde norme care să poată fi aplicate cu privire la formularea și transmiterea de propuneri către Președintele României, pentru conferirea acestui ordin, în sensul voinței legiuitorului concretizate prin art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004. În aceste condiții, Curtea constată că mecanismul juridic de conferire a ordinului de către Președintele României este nefuncțional. O asemenea deficiență rezultă din lipsa de coerență în reglementare, intervenită, în esență, prin modificarea adusă art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004 prin dispozițiile art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, care au eliminat din fondul activ al legislației reglementarea subiectului de drept care să formuleze și să transmită Președintelui României propunerile de conferire a ordinului. Deficiența legislativă constând în omisiunea de reglementare a consecințelor juridice determinate de eliminarea competenței Secretariatului de Stat de a propune acordarea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” este un element de neclaritate, imprecizie și impredictibilitate a legii și constituie un viciu de neconstituționalitate, întrucât duce la blocarea exercitării atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi decorații, respectiv de a acorda respectivul ordin.

91. În concluzie, Curtea constată că soluția legislativă cuprinsă în art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], care exclude formularea și transmiterea propunerii către Președintele României pentru conferirea Ordinului „Victoria Revoluției din Decembrie 1989”, nu întrunește exigențele de calitate a legii și încalcă atribuția constituțională a Președintelui României de a conferi decorații, fiind astfel contrară art.1 alin.(5), art.80 și art.94 lit.a) din Constituție.

92. În continuare, reiterând cele menționate anterior, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, se subliniază că viciul de neconstituționalitate al unei ordonanțe simple sau al unei

ordonanțe de urgență emise de Guvern nu poate fi acoperit prin aprobarea de către Parlament a ordonanței respective (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, și Decizia nr.584 din 13 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.457 din 6 iulie 2007, Decizia nr.421 din 9 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.367 din 30 mai 2007, Decizia nr.1008 din 7 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.507 din 23 iulie 2009, Decizia nr.738 din 19 septembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.690 din 8 octombrie 2012, Decizia nr.55 din 5 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.136 din 25 februarie 2014, sau Decizia nr.648 din 14 decembrie 2022, precitată, paragraful 49).

93. Având în vedere constatarea potrivit căreia dispozițiile art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la soluția legislativă cuprinsă de art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, sunt afectate de vicii de neconstituționalitate intrinseci și că legea criticată conține un articol unic, care dispune în sensul aprobării acestei ordonanțe de urgență, Curtea constată că soluția legislativă cuprinsă în articolul unic din legea care aprobă o ordonanță de urgență nu are aptitudinea de a acoperi viciile de neconstituționalitate, indiferent de natura extrinsecă sau intrinsecă a acestora.

94. Prin urmare, Curtea constată că viciile de neconstituționalitate care afectează art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la soluția legislativă cuprinsă de art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se răsfrâng asupra soluției legislative cuprinse în articolul unic din legea criticată, cu consecința constatării neconstituționalității acestei soluții legislative circumscrise dispozițiilor legale antereferite.

95. Revine, așadar, legiuitorului sarcina de a stabili un cadru legislativ coerent și lipsit de echivoc cu privire la formularea și transmiterea propunerilor pentru conferirea de către Președintele României a Ordinului „Victoria Revoluției din Decembrie 1989”, astfel încât atribuția constituțională consacrată de art.94 lit.a) din Legea fundamentală și dezvoltată la nivelul legii prin dispozițiile art.3 alin.(3) din Legea nr.341/2004 să poată fi exercitată concret și efectiv.

96. În continuare, din examinarea criticii de neconstituționalitate privind art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004], Curtea reține că, în esență, autorul obiecției de neconstituționalitate susține încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(5), ale art.94 lit.a) coroborat cu art.100 alin.(2) prin raportare la art.80 alin.(1), precum și ale art.126 și ale art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, întrucât aceste norme sunt neclare și permit două interpretări diferite cu privire la succesiunea etapelor procedurale ce trebuie urmate pentru conferirea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, iar neclaritatea normelor este de natură să afecteze exercitarea atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi titluri de onoare. De asemenea, se susține că dispozițiile art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la 9² alin.(8) din Legea nr.341/2004] cuprind norme neclare referitoare la actul generator de efecte juridice în sensul recunoașterii unor drepturi patrimoniale pentru beneficiarii legii.

97. Din analiza criticilor de neconstituționalitate, Curtea constată că argumentele autorului obiecției de neconstituționalitate vizează, în realitate, doar procedura de atribuire a titlului de *Luptător cu Rol Determinant* prin raportare la rolul constituțional al Președintelui României și la atribuția acestuia de a conferi titluri de onoare, conform art.94 lit.a) din Constituție. Efectele juridice pe care le produc prevederile art.9², nou-introdus în Legea nr.341/2004 prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, impun o analiză exhaustivă cu privire la raporturile care se nasc între Secretariatul de Stat (organ administrativ de rang legal, cu o competență proprie și exclusivă de a recunoaște/retrage **o calitate** recunoscută de lege, în temeiul unei proceduri de evaluare, analiză și verificare) și Președintele României [autoritate de rang constituțional, cu o competență proprie și exclusivă de a atribui/retrage **un titlu onorific**, conform art.80 alin.(1) raportat la art.94 lit.a) din Constituție]. Aceste raporturi trebuie analizate nu numai din perspectiva atribuirii/acordării calității și, ulterior, a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, ci și din perspectiva retragerii calității și, ulterior, a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*. Cele două proceduri administrative de atribuire/acordare și, respectiv, de retragere au consecințe juridice diferite prin raportare la competențele legale și constituționale ale autorităților publice implicate, în funcție de care se poate stabili în ce măsură textele legale supuse controlului de constituționalitate sunt lipsite de claritate, precizie și predictibilitate, afectând în acest mod o competență constituțională a Președintelui României.

98. În urma interpretării sistematice a normelor de procedură administrativă privind acordarea calității/titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, prin raportare la competențele legale și constituționale proprii și exclusive ale autorităților implicate în procedura reglementată de art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, rezultă ordinea operațiunilor și actelor administrative care compun procedura administrativă de acordare a calității, respectiv a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*. Astfel, acordarea calității de *Luptător cu Rol Determinant* este de competență exclusivă a Secretariatului de Stat și se exercită în următoarele etape procedurale:

a) înregistrarea cererii de către persoanele interesate la Secretariatul de Stat, conform art.9²

alin.(2), raportat la art.3² din Legea nr.341/2004;

b) analizarea cererilor persoanelor interesate de o comisie reglementată prin lege, exclusiv cu acest scop. Analiza presupune în mod necesar o verificare și o evaluare a actelor depuse în termenele și condițiile prevăzute de lege, precum și îndeplinirea condițiilor și criteriilor pentru eliberarea certificatului de *Luptător cu Rol Determinant*. Analiza cererilor se finalizează printr-o decizie a comisiei, în sensul admiterii sau respingerii cererii [art.9² alin.(2) și (3) din Legea nr.341/2004];

c) eliberarea certificatului de *Luptător cu Rol Determinant*, după admiterea cererii, potrivit metodologiei stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al comisiei, aprobat prin ordin al secretarului de stat [art.9² alin.(4) din Legea nr.341/2004]. Legea stabilește în mod expres când se eliberează certificatul (în sensul de „se emite”), acesta fiind un act administrativ individual care atestă o calitate prevăzută de lege, după admiterea cererii persoanei interesate, în urma verificărilor și a analizei întreprinse de comisia specială;

d) formularea propunerii de către Secretariatul de Stat către Președintele României în vederea atribuirii titlului de *Luptător cu Rol Determinant* [art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004];

e) eliberarea, la cererea beneficiarilor, după obținerea certificatelor, a adeveriștelor tipizate care urmează să fie comunicate ulterior autoritășilor care au obligașia acordării beneficiilor legale pentru beneficiarii care au obșinut calitatea de *Luptător cu Rol Determinant* [art.9² alin.(8) raportat la 4¹ alin.(1)–(3) din Legea nr.341/2004].

99. Pentru acordarea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, competenșa exclusivă aparșine Președintelui României, iar din analiza reglementărilor în vigoare, etapele procedurii administrative pentru acordarea titlului sunt următoarele:

i) înregistrarea propunerii formulate de Secretariatul de Stat pentru acordarea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, având semnificașia unui „titlu de onoare”, fiind emis în temeiul art.94 lit.a) din Constitușie;

ii) solușionarea de către Președintele României a propunerii formulate de Secretariatul de Stat, în sensul emiterii decretului de acordare a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, în temeiul art.94 lit.a) din Constitușie;

iii) contrasemnarea decretului prezidenșial de către prim-ministru [art.100 alin.(2) din Constitușie];

iv) publicarea decretului prezidenșial în Monitorul Oficial al României, Partea I [art.100 alin.(1) din Constitușie].

100. Analizând cele două proceduri administrative expuse mai sus, derulate de două autoritășii publice distincte (una de rang legal – Secretariatul de Stat, cealaltă de rang constitușional – Președintele României), Curtea reșine că cele două acte administrative sunt emise în scopuri diferite, raportat la competenșe proprii și exclusive de rang legal (pentru Secretariatul de Stat) și de rang constitușional (pentru Președintele României).

101. Astfel, verificarea condișilor prevăzute de lege și emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat sunt operașuni recunoscute de legiutor exclusiv în sarcina și în răspunderea Secretariatului de Stat, întrucât acestea au ca finalitate recunoașterea unei calitășii de care legiutorul a legat în mod direct acordarea unor beneficii materiale de rang legal (prevăzute la art.5 din Legea nr.341/2004), precum și acordarea unui titlu onorific, prin decret, de către Președintele României.

102. După recunoașterea calitășii de *Luptător cu Rol Determinant* prin actul administrativ individual al Secretariatului de Stat, acesta are obligașia de a formula către Președintele României o propunere de acordare a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, propunere care declanșează a doua procedură administrativă, care are ca finalitate un decret prezidenșial, prin care se acordă un titlu onorific, conform art.94 lit.a) din Constitușie. Fiind emis în temeiul art.94 lit.a) și raportat la prevederile Legii nr.341/2004, acest titlu nu este actul constitutiv de drepturi, ci reprezintă el însuși unul dintre beneficiile legii acordate beneficiarului, în sensul că titlul atestă recunoștinșa statului, prin reprezentatul acestuia, pentru persoana care a dobândit în prealabil, prin certificat, calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*. Această interpretare rezultă în mod necesar din analiza sistematică a prevederilor Legii nr.341/2004 și a Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.341/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1412/2004, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 10 septembrie 2004, prin care se stabilește care este actul administrativ care determină accesul la beneficiile prevăzute de lege pentru cei care au obșinut calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*.

103. Astfel, art.5 alin.(7) din Legea nr.341/2004 prevede în mod expres că Secretariatul de Stat, după analizarea cererilor și verificarea dosarelor persoanelor care solicită acordarea calitășii prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b) pct.3, va elibera certificatul, iar acest act administrativ este „singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi”.

104. În jurisprudenșa sa, Curtea constitușională a reșinut că titlurile instituite prin art.1 și 2 din Legea nr.42/1990 sunt titluri de onoare, în înșelesul art.94 lit.a) din Constitușie. Curtea a precizat că, deși

În lege nu este utilizată noțiunea de titlu de onoare, se poate constata că în intenția legiuitorului a stat tocmai dezideratul de a onora prin distincții, post-mortem sau în viață, pe cei care s-au jertfit sau au contribuit la victoria Revoluției române din Decembrie 1989 (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.112 din 13 iulie 1999, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr.506 din 19 octombrie 1999, sau Decizia nr.117 din 21 septembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.537 din 3 noiembrie 1999).

105. În contextul analizei atribuției Președintelui României de conferire a decorațiilor și a titlurilor de onoare, reglementate la art.94 lit.a) din Constituție, Curtea Constituțională a reținut că decorarea, ca urmare a unor merite deosebite și a întrunirii diverselor condiții prevăzute de legea specială, nu constituie un drept, ci o vocație a persoanei, neavând o consacrare legală și, cu atât mai puțin, una constituțională. De asemenea, potrivit prevederilor legale, atât conferirea, cât și retragerea decorațiilor se fac prin decret de către Președintele României, la propunerea unor autorități stabilite prin lege. Este evident că propunerea care îi este prezentată Președintelui nu îl obligă pe acesta și nici nu îl oprește să facă propriile aprecieri. Președintele are o largă posibilitate de apreciere asupra propunerilor ce i se fac, în condițiile legii, pentru conferirea unei decorații (a se vedea Decizia nr.479 din 8 iulie 2021, precitată, paragrafele 26 și 27).

106. Curtea a mai statuat că o putere discreționară a Președintelui României există în privința atribuțiilor de acordare/conferire prevăzute de art.94 lit.a), b) și d) din Constituție, putere care, de asemenea, trebuie exercitată în condițiile legii (Decizia nr.358 din 30 mai 2018, precitată, paragraful 100).

107. În considerarea celor de mai sus, Curtea reține că dispozițiile art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la art.9² din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, stabilesc, în esență, o procedură administrativă referitoare atât la acordarea unei calități, cât și la acordarea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, în temeiul calității inițial recunoscute, stabilind reguli privind soluționarea cererilor și eliberarea certificatelor de *Luptător cu Rol Determinant*, de către Secretariatul de Stat, și instituind obligația acestei autorități publice să înainteze periodic Președintelui României propunerile de atribuire a titlurilor pentru persoanele ale căror cereri au fost admise.

108. Referitor la acordarea calității de *Luptător cu Rol Determinant*, Curtea observă că, în această materie, competența aparține Secretariatului de Stat, care, ca urmare a admiterii cererii formulate de solicitant, pe baza analizei și verificărilor efectuate potrivit legii, eliberează certificatul de *Luptător cu Rol Determinant* [a se vedea art.9² alin.(4) din Legea nr.341/2004]. Certificatul are natura juridică a unui act administrativ cu caracter individual care atestă o calitate în vederea acordării unor beneficii materiale de rang legal, fiind „singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi”.

109. În același timp, certificatul eliberat conferă beneficiarului vocația atribuirii unui titlu onorific, prin decret, de către Președintele României. Astfel, Curtea observă că Secretariatul de Stat are competența legală de a formula propuneri către Președintele României în vederea atribuirii titlului de *Luptător cu Rol Determinant* [art.9² alin.(5) și art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare].

110. Referitor la conferirea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, Curtea observă că, potrivit art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, competența aparține în exclusivitate Președintelui României, care poate decide conferirea acestui titlu, emițând în acest caz un decret, în temeiul art.94 lit.a) și al art.100 din Constituție. Curtea observă că, astfel cum sunt formulate, dispozițiile art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, nu neagă puterea discreționară a Președintelui cu privire la conferirea titlului, însă impun, în acest sens, condiția admiterii în prealabil a cererii pentru eliberarea certificatului de *Luptător cu Rol Determinant*. Cu alte cuvinte, în accepțiunea legii, titlul poate fi acordat pe baza liberei aprecieri a Președintelui, manifestată în condițiile situației premisă constând în existența calității recunoscute prin certificat. Acest titlu reprezintă unul dintre beneficiile legii pentru cinstirea memoriei celor care și-au jertfit viața și un semn de grațitudine față de cei care au luptat pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, în sensul că atestă recunoștința statului, prin reprezentatul acestuia, pentru persoana care a dobândit în prealabil, prin certificat, calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*.

111. Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.9² alin.(4) și (5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], inclusiv din perspectiva succesiunii logice a acestor reglementări în ansamblul actului normativ din care fac parte, Curtea constată că aceste dispoziții legale nu prezintă deficiențe de natură să le afecteze claritatea, precizia și previzibilitatea. **Niciuna dintre aceste norme nu îi impune Președintelui României obligația de conferire a titlurilor și nu reglementează în sensul restrângerii marjei largi de apreciere pe care dispozițiile art.94 lit.a) din Constituție i-o acordă.**

112. În consecință, Curtea constată că dispozițiile articolului unic din Legea nr.341/2004, cu

referire la art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.9² alin.(4) și (5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare] sunt constituționale în raport cu criticile formulate, urmând ca sub acest aspect obiecția să fie respinsă ca neîntemeiată.

113. În continuare, analizând dispozițiile art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, introduse prin art.I pct.17 din ordonanța de urgență aprobată prin legea criticată, Curtea observă că, potrivit acestor norme, „*în termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, Secretariatul de Stat transmite către casele de pensii adevărurile prevăzute la art.4¹ pentru persoanele ale căror cereri au fost admise*”. Conform art.4¹ alin.(2) din Legea nr.341/2004, „*Cererile pentru adevărurile tipizate se depun la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului*”, în timp ce art.4¹ alin.(1) din același act normativ stabilește că indemnizațiile de grațitudine lunară se acordă beneficiarilor în baza certificatului și a unei adevăruri tipizate. **Actul administrativ care permite accesul la beneficiile legale este actul emis de Secretariatul de Stat de recunoaștere a calității de Luptător cu Rol Determinant, iar nu actul (decretul) Președintelui României de acordare a unui titlu în baza acestei calități recunoscute anterior, prin actul altei autorități.** Rezultă că, spre deosebire de certificatul eliberat de Secretariatul de Stat și de decretul Președintelui României, adevărura nu este un act administrativ care să producă efecte juridice prin el însuși, ci reprezintă concretizarea unei operațiuni de comunicare a existenței unei calități pentru o persoană determinată, de care legea a legat acordarea unor beneficii materiale și onorifice.

114. În aceste condiții, referitor la transmiterea adevărurii către casele de pensii în vederea acordării în mod efectiv a drepturilor legale, Curtea reține că stabilirea de către legiuitor, prin art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, a unui termen ulterior acordării titlurilor prin decret prezidențial pentru transmiterea/comunicarea adevărurii autorităților terțe care vor acorda în mod efectiv drepturile legale, termen care începe să curgă „*după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României*”, reprezintă o imprecizie a legii, de natură să genereze confuzii și impredictibilitate în interpretarea și aplicarea legii, atât cât privește actul juridic generator de drepturi pentru beneficiarii legii, cât și exercitarea atribuției constituționale a Președintelui României de conferire a titlurilor de onoare.

115. Astfel, prin faptul că această adevărură se transmite în termen de 45 de zile după publicarea decretului prezidențial de acordare a titlului în Monitorul Oficial al României, Partea I, chiar dacă cererea de eliberare a adevărurii se depune de beneficiar după emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat, se creează o confuzie cu privire la ordinea logico-juridică și cronologică a etapelor administrative privind acordarea calității și, ulterior, eventual, a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*.

116. Contrar exigențelor de calitate a legii, ce decurg din art.1 alin.(5) din Constituție, dispozițiile art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, astfel cum sunt formulate și plasate în cuprinsul actului normativ din care fac parte, sunt de natură să creeze confuzie în privința efectelor juridice ale actelor administrative emise în procedura administrativă reglementată la art.9² din lege. Astfel, de vreme ce, în considerarea normei antereferte, accesul la beneficiile prevăzute de lege în urma acordării calității de *Luptător cu Rol Determinant* nu poate fi realizat efectiv decât ca urmare a acordării titlului de *Luptător cu Rol Determinant* prin decret prezidențial, dispozițiile art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004 creează o confuzie cu privire la actul administrativ constitutiv de drepturi și induce o interpretare în sensul instituirii pentru Președintele României a obligației de conferire a unui titlu de onoare (o *competență legată* pentru emiterea unui titlu), ceea ce contravine art.94 lit.a) din Constituție, care acordă Președintelui României o putere discreționară în privința atribuțiilor de conferire a decorațiilor și titlurilor de onoare (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.479 din 8 iulie 2021, paragrafele 29 și 31).

117. În această interpretare, Curtea reține argumentele autorului obiecției de neconstituționalitate și constată că modul de reglementare a operațiunii administrative de comunicare a adevărurii poate conduce la interpretarea eronată și contrară rolului și competenței constituționale a Președintelui României, în sensul că instituie o competență legată pentru Președintele României de acordare a titlului de *Luptător cu Rol Determinant* în urma formulării propunerii transmise de Secretariatul de Stat. Or, procedura de transmitere/comunicare a adevărurii tipizate, așa cum este prevăzută la art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, nu se poate constitui într-o justificare pentru a altera rolul constituțional al Președintelui, concretizat în atribuția prevăzută la 94 lit.a) din Constituție sau efectele juridice concrete ale decretului de acordare a unui titlu de către Președintele României, în calitate de reprezentant al statului.

118. Sub acest aspect, din perspectiva caracterului neclar și imprecis al normei cuprinse în art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004, Curtea reține ca pertinent argumentul invocat în susținerea criticilor de neconstituționalitate cu privire la reglementarea cuprinsă în art.21² alin.(7) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr.341/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1412/2004, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „*Secretariatul de Stat va elibera titularului noul certificat și legitimația (...), după atribuirea titlului conform art.9² alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și*

completările ulterioare”.

119. Curtea precizează că analiza conformității actului de reglementare secundar cu actul de reglementare primară excedează competenței Curții Constituționale, iar eventualele vicii ale acestei norme cuprinse într-un act administrativ cu caracter normativ pot fi supuse controlului judecătoresc pe calea contenciosului administrativ, care constituie remediul juridic specific pentru asigurarea respectării legii.

120. Întrucât în privința acordării titlurilor de onoare Președintele României nu poate fi obligat prin lege să adopte o anumită decizie, având o largă marjă discreționară, Curtea reține caracterul întemeiat al criticilor de neconstituționalitate formulate prin raportare la art.1 alin.(5), art.80 alin.(1), art.94 lit.a) și art.147 alin.(4) din Constituție.

121. În consecință, Curtea constată că soluția legislativă cuprinsă în articolul unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la dispozițiile art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004] este neconstituțională.

122. Totodată, Curtea reține că, deși dispozițiile art.9² din Legea nr.341/2004 nu prevăd în mod expres, alături de atribuțiile Secretariatului de Stat și ale Președintelui României de acordare a calității, respectiv de atribuire a titlului, și pe aceea de retragere, este evident că prima o implică și pe cea de-a doua. Din această perspectivă, având în vedere conexiunea logico-juridică dintre aceste acte, urmează să fie analizate și aspectele referitoare la retragerea titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, prin prisma dispozițiilor art.80 alin.(1) și ale art.94 lit.a) din Constituție.

123. Cu titlu introductiv, Curtea reține că, potrivit art.8 alin.(5) din Legea nr.341/2004, *„modalitatea de (...) anulare a certificatelor eliberate persoanelor care nu îndeplinesc condițiile prevăzute de prezenta lege la data eliberării certificatului se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi”*. Normele metodologice de aplicare a Legii nr.341/2004, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1412/2004, cu modificările și completările ulterioare, instituie, prin art.49 și art.49¹, o procedură administrativă cu privire la anularea certificatelor. Astfel, competența analizării elementelor de noutate care conduc la anularea certificatului revine exclusiv unei comisii din cadrul Secretariatului de Stat, iar în baza deciziei acestei comisii, Secretariatul de Stat anulează certificatul care atestă calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*. Legalitatea operațiunilor și a actului de anulare a certificatului care atestă calitatea de *Luptător cu Rol Determinant* sunt supuse controlului judecătoresc pe calea contenciosului administrativ.

124. Anularea certificatului care atestă calitatea de Luptător cu Rol Determinant are ca efect direct sistarea beneficiilor legale care rezultau din recunoașterea acestei calități, având în vedere că, potrivit Legii nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, certificatul este „singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile acestei legi”.

125. Totodată, în caz de anulare a certificatelor, Secretariatul de Stat propune Președintelui României retragerea titlurilor atribuite în baza acestora [a se vedea art.8 alin.(6) din Legea nr.341/2004]. Astfel, atât timp cât titlul nu poate fi acordat decât în urma existenței unei calități recunoscute prin certificat, retragerea titlului nu se poate dispune decât în urma unui act administrativ care a anulat certificatul de acordare a calității de *Luptător cu Rol Determinant*.

126. Curtea observă că, în jurisprudența sa referitoare la conferirea unor decorații/medalii, potrivit art.94 lit.a) din Constituție, instanța de contencios constituțional a reținut că Președintele are o largă posibilitate de apreciere atât asupra propunerilor ce i se fac, în condițiile legii, pentru conferirea unei decorații, cât și asupra motivelor cuprinse în propunerile de retragere a decorației (a se vedea Decizia nr.88 din 20 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 3 martie 2009, sau Decizia nr.479 din 8 iulie 2021, precitată, paragraful 27). De asemenea, în jurisprudența sa referitoare la retragerea unui ordin, Curtea a reținut că legea nu poate impune o obligație de a retrage calitatea de membru al unui ordin. În exercitarea atribuției sale de retragere a calității de membru al unui ordin, Președintele nu are o intervenție formală pentru îndeplinirea unor prevederi legale, pentru că, într-o asemenea situație, această autoritate ar fi lipsită de însăși substanța atribuției constituționale (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.479 din 8 iulie 2021, paragraful 32).

127. Însă în cauza de față nu sunt aplicabile considerentele reținute în deciziile menționate, deoarece ipotezele juridice nu sunt identice.

128. Astfel, în cadrul mecanismului juridic de conferire a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, situația premisă a exercitării atribuției constituționale de conferire a acestui titlu nu implică exclusiv libera apreciere a Președintelui României, ci presupune și îndeplinirea condiției legale referitoare la admiterea cererii de eliberare a certificatului de către Secretariatul de Stat, așadar preexistența unei calități recunoscute conform unor proceduri administrative prevăzute de lege. De asemenea, **Președintele României nu are atribuții de evaluare și control asupra analizei efectuate de Secretariatul de Stat**, prin comisia sa, pentru admiterea/respingerea cererii de eliberare a certificatului.

129. Astfel, în cazul anulării certificatului eliberat de Secretariatul de Stat, condiția existenței calității de *Luptător cu Rol Determinat*, care a stat la baza propunerii emiterii decretului de acordare a titlului, nu mai este îndeplinită. În absența îndeplinirii acestei condiții, propunerea de acordare a titlului nu ar fi validă juridic, ceea ce înseamnă că mecanismul juridic de conferire a titlului de onoare nu ar putea fi declanșat.

130. Prin urmare, Curtea reține că, în condițiile în care Secretariatul de Stat anulează **certificatul acordat anterior aceleiași persoane, motivul care a stat la baza emiterii decretului de acordare a titlului nu mai subzistă în ordinea juridică. În consecință, și exclusiv în această ipoteză, Președintele are obligația să țină cont de existența unui act administrativ individual valid, care se bucură de prezumția de legalitate și, prin urmare, va retrage titlul acordat în temeiul calității recunoscute prin certificatul inițial, care a fost anulat. În caz contrar, Președintele și-ar încălca rolul constituțional de reprezentant al statului, menținând un titlu onorific pentru o persoană care nu mai are calitatea necesară pentru a-l deține.**

131. **Așadar, Președintele nu poate să mențină în ordinea juridică un titlu acordat exclusiv în temeiul unei calități care a fost retrasă prin act administrativ, întrucât actul administrativ individual se bucură de prezumția de legalitate, atâ timp cât acesta nu a fost definitiv infirmat prin hotărâre a instanței de contencios administrativ.** În consecință, Curtea constată că, în cadrul mecanismului specific conturat de legiuitor, retragerea titlului de *Luptător cu Rol Determinant* nu ține de exercitarea marjei de apreciere a Președintelui României, consacrate de dispozițiile art.94 lit.a) din Constituție, ci intervine ca o consecință a anulării actului administrativ individual (certificat), asigurând astfel restabilirea legalității, în conformitate cu art.1 alin.(5) din Constituție.

132. O astfel de interpretare sistematică a normelor constituționale, legale și infralegale în materie este de natură să protejeze inclusiv drepturile și interesele legitime ale persoanelor care se consideră vătămate prin decizia de anulare a certificatelor de către Secretariatul de Stat, întrucât persoanele vătămate au deschisă calea unei acțiuni în contencios administrativ, unde se poate verifica legalitatea operațiunilor și a actului de anulare a certificatului care atestă calitatea de *Luptător cu Rol Determinant*.

133. În condițiile în care instanța de contencios administrativ constată nelegalitatea anulării certificatului prin hotărâre judecătorească definitivă, persoana va redobândi calitatea deținută anterior și, în baza noii situații juridice configurate prin hotărârea definitivă a instanței judecătorești, Președintele va putea să emită un nou decret de acordare a titlului pentru respectiva persoană.

134. Ținând seama de ansamblul consecințelor juridice pe care le va genera constatarea neconstituționalității prevederilor legale supuse controlului de constituționalitate, Curtea subliniază că exclusiv în acest caz de acordare/retragere a titlului de *Luptător cu Rol Determinant*, raportat la jurisprudența Curții Constituționale în materie și cu luarea în considerare a legislației aplicabile, Președintele României nu poate fi obligat de Secretariatul de Stat, prin propunere, să emită decretul de atribuire a titlului. Însă, dacă a decis să o facă, atunci decretul de acordare a titlului a fost emis în temeiul acestei calități recunoscute în prealabil prin act administrativ al Secretariatului de Stat. Odată ce este retrasă această calitate tot prin act administrativ al Secretariatului de Stat, singura instituție răspunzătoare pentru evaluarea cauzelor de anulare a certificatelor, condiția de validitate pentru acordarea titlului nu mai subzistă, motiv pentru care Președintele este obligat să retragă titlul conferit inițial în temeiul calității acordate.

135. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate care vizează contrasemnarea decretelor Președintelui României de către prim-ministru, Curtea constată că acestea nu vizează în realitate o chestiune de constituționalitate relevantă pentru soluțiile legislative supuse controlului de constituționalitate, iar prevederile art.I pct.17 din ordonanța de urgență aprobată prin legea criticată, cu referire la art.9² alin.(4), (5) și (8) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare, prin conținutul lor normativ, nu interferează cu dispozițiile art.100 alin.(2) din Constituție.

136. De asemenea, din examinarea criticii de neconstituționalitate privind art.I pct.7, 8 și 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹ și 5 alin.(1) – (4), (6) și (7) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], Curtea reține că, în esență, autorul obiecției de neconstituționalitate susține încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(5) și ale art.126 din Constituție, deoarece dispozițiile legale menționate cuprind norme neclare referitoare la actul generator de efecte juridice în sensul recunoașterii unor drepturi patrimoniale pentru beneficiarii legii.

137. Curtea reține că această critică de neconstituționalitate este neîntemeiată pentru motivele expuse în continuare.

138. Din analiza dispozițiilor legale criticate, Curtea observă că acestea reglementează cu privire la: categoriile de persoane beneficiare ale drepturilor bănești conferite de lege – indemnizația lunară reparatorie, indemnizația de gratitudine lunară, indemnizația de îngrijire ce se acordă lunar și cuantumul acestor drepturi bănești – (art.I pct.7); condițiile de acordare a indemnizației de gratitudine

lunară (art.I pct.8); categoriile de persoane beneficiare ale altor drepturi stabilite de lege și condițiile acordării acestor drepturi (art.I pct.10).

139. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că dreptul la indemnizație reparatorie nu reprezintă un drept fundamental, astfel că legiuitorul are liberă apreciere asupra instituirii unor astfel de beneficii, precum și a stabilirii condițiilor și criteriilor de acordare (Decizia nr.296 din 7 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.665 din 9 august 2019, paragrafele 21, 22 și 24). Același raționament juridic este pe deplin aplicabil și în privința celorlalte drepturi reglementate prin art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014, niciunul dintre acestea neavând sorginte constituțională, ci legală.

140. Curtea a constatat că, deși temeiul moral al acordării acestor beneficii, izvorât din sentimentul de recunoștință pentru cei care, prin jertfa și contribuția proprie, au condus la căderea regimului comunist și la instaurarea democrației, este incontestabil, acesta nu constituie totuși, potrivit Constituției, o obligație de reglementare a statului în acest sens, neputându-se vorbi, astfel, de existența unui drept fundamental la obținerea unor asemenea beneficii (a se vedea exemplificativ Decizia nr.220 din 28 aprilie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.631 din 27 iunie 2022, paragraful 22).

141. Din examinarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a instanței de contencios constituțional referitoare la exigențele de calitate a legii, Curtea observă că aceasta a avut în vedere aspecte intrinseci actului normativ, și anume diferite deficiențe sau insuficiențe de redactare care afectează claritatea, precizia și previzibilitatea normei juridice, iar prin nerespectarea acestor cerințe se aduce atingere unor drepturi, libertăți sau principii fundamentale.

142. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că pentru relevanța constituțională a principiului legalității, esențial este ca prin folosirea unei tehnici legislative inadecvate, care să nu întrunească cerințele clarității, preciziei, și previzibilității normei juridice, legiuitorul să fi adus atingere în final unor drepturi, libertăți sau principii de rang constituțional (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.62 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.373 din 2 mai 2018, paragraful 52).

143. Astfel, cu privire la susținerile autorului obiecției privind încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, Curtea constată că, în cauza de față, aceste critici, astfel cum sunt formulate, nu au, în sine, o reală substanță constituțională, deoarece nu este pusă în discuție afectarea unui drept, a unei libertăți sau a unui principiu fundamental. Pretinsele vicii de constituționalitate invocate vizează o reconfigurare a concepției legislative în materie și reprezintă, în realitate, o critică a unei opțiuni ce aparține în exclusivitate legiuitorului, care are competența de a asigura coordonarea legislației și de a elimina eventualele necorelări existente în sistemul legislativ.

144. În consecință, aceste critici nu pot fi reținute, urmând ca, sub acest aspect, obiecția de neconstituționalitate a articolului unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014, cu referire la dispozițiile art.I pct.7, 8 și 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹ și art.5 alin.(1)–(4), (6) și (7) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], să fie respinsă ca neîntemeiată.

145. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că soluția legislativă cuprinsă în articolul unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, cu referire la dispozițiile art.I pct.10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.5 alin.(5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare], care exclude formularea și transmiterea de propuneri către Președintele României pentru conferirea Ordinului „Victoria Revoluției din Decembrie 1989”, precum și cu referire la dispozițiile art.I pct.17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.9² alin.(8) din Legea nr.341/2004] sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că soluția legislativă cuprinsă în articolul unic din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989,

precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004, cu referire la dispozițiile art.I pct.7, 8, 10 și 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2014 [cu referire la art.4, 4¹ și art.5 alin.(1)–(4), (6) și (7) și art.9² alin.(4) și (5) din Legea nr.341/2004, cu modificările și completările ulterioare] sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 11 iulie 2024.